

"Көмір шахталарының қауіпті өндірістік объектілері үшін өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 351 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің м.а. 2023 жылғы 13 маусымдағы № 318 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 15 маусымда № 32795 болып тіркелді

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Көмір шахталарының қауіпті өндірістік объектілері үшін өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2014 жылғы 30 желтоқсандағы № 351 бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10255 болып тіркелген) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

кіріспе мынадай редакцияда жазылсын:

"Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 23 қазандағы № 701 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігі туралы ереженің 16-тармағының 94) тармақшасына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН:**";

көрсетілген бұйрықпен бекітілген Көмір шахталарының қауіпті өндірістік объектілері үшін өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидаларында:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Осы Көмір шахталарының қауіпті өндірістік объектілері үшін өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар)" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 23 қазандағы № 701 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігі туралы ереженің 16-тармағының 94) тармақшасына сәйкес көмір шахталарының қауіпті өндірістік объектілері (бұдан әрі – шахта) өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету тәртібін айқындайды.";

3 және 4-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"3. Жаңа және қайта құрылған шахталарды, деңгейжиектерді, блоктарды, панельдерді ұйым тағайындаған комиссия жер қойнауын пайдаланушылардың, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару қызметтері және құралымдары (бұдан әрі – ӨҚК АҚК) өкілдерінің қатысуымен қабылдайды.

Жұмыс істеп тұрған шахталарда кен алу учаскелерін, дайындау қазбаларын және тазарту кенжарларын (соның ішінде қайтадан тілінген) пайдалануға қабылдауды,

сондай-ақ жаңа технологияны енгізуді шахта басшылығы тағайындаған комиссия жүргізеді.

4. Көмір шахталарының қауіпті өндірістік объектілерін жобалаумен, салумен, пайдаланумен, кеңейтумен, қайта құрумен, жанартумен, уақытша тоқтатып қоюмен және жоюмен байланысты жұмыстар қатаң түрде жоба құжаттамалары және тау-кен жұмыстарының жоспарына сәйкес жүргізіледі.";

9 және 10-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"9. Барлық шахталарға құрылыс, қайта құру, пайдалану, уақытша тоқтатып қою және жою кезеңінде жасалған келісімшарттың немесе объектілік ӨҚК АҚҚ құру негізінде ӨҚК АҚҚ қызмет көрсетеді.

Жерасты тау-кен жұмыстарын жүргізетін көмір шахталары персоналды бақылау, авария туралы хабарлау, персоналдың тұрған орындарын білу және іздеу жүйелерімен, объектіге қызмет көрсететін ӨҚК АҚҚ -мен тікелей телефон және оған балама байланыспен жабдықталады.

10. Әр шахтада ықтимал аварияларды оқшаулау және жою бойынша іс-шараларды жоспарлау және жүзеге асыру мақсатында өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органмен келісіле отырып ұйыммен әзірленген және бекітілген Нұсқаулыққа сәйкес аварияларды жою жоспары (бұдан әрі – АЖЖ) әзірленеді.

АЖЖ әрбір көмір шахтасы үшін, сондай-ақ мердігер ұйымдар немесе шахта жеке тұрғызған оқпандарды ұңғылау, жабдықтау және әбзелдеу кезіңіне жасалады.

АЖЖ қосымшаларымен қоса жедел және графикалық бөлімдерден тұрады.

АЖЖ 6 айлық мерзімге шахтының техникалық басшысы және ӨҚК АҚҚ взвод командирі жасайды. АЖЖ–ның шахтадағы нақты жағдайға сәйкестігі ӨҚК АҚҚ жасағы өкілінің профилактикалық жұмыс жөніндегі көмекшісінің қолымен расталады.

АЖЖ ӨҚК АҚҚ бөлімінің командирімен келісіледі және ұйымның (техникалық) басшысымен немесе оның орынбасарымен қолданысқа енгізілгенге дейін 15 күн бұрын бекітіледі. Ерекше жағдайларда (эндогенді өрт, активті қышқылдану процесстерінің болуы, оқпандардың, бас желдету желдеткіштерінің қолданысқа енгізу немесе пайдаланудан шығару) бұрын енгізілген АЖЖ–ның күшін екі айдан артық емес мерзімге ұзартуға рұқсат етіледі. Мерзімін ұзартуға рұқсатты ұйымның (техникалық) басшысы ӨҚК АҚҚ командирімен келіскеннен кейін береді.

Жанадан енгізу немесе өңделген учаскелерді және қазбаларды жою, желдету схемасын немесе шахтадан адамдарды шығару жолдарының өзгеруі кезінде, жоспардың өзге де іс-шаралары өзгерген кезде шахтаның техникалық басшысы тәулік ішінде жоспарға тиісті түзетулер мен толықтыру енгізіп, жасақ командирімен келіседі. Түзетулер мен толықтыруларды шахтаның техникалық басшысы взвод командирі және ӨҚК АҚҚ жасақ командирінің профилактикалық жұмыстар жөніндегі өкілімен бірігіп жасайды.

АЖЖ тиісті өзгерістер енгізілмеген жағдайда немесе оның шахтадағы нақты жағдайға сәйкес келмегені анықталған кезде ӨҚК АҚҚ жасақ командирі немесе оның орынбасары АЖЖ келісу жөніндегі өзінің қолын алып тастайды.

ӨҚК АҚҚ жасақ командирі өз қолын алғаны туралы жазбаша түрде шахтаның (техникалық) басшысын, ұйымның техникалық басшысын және азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшесін хабардар етеді.

Аварияларды жою жоспарының нағыз жағдайға сәйкестігін ӨҚК АҚҚ жасағы қызметкерлері профилактикалық жұмыстар барысында анықтайды, олардың нәтижелері бойынша актілер ресімделеді және шахтаның техникалық басшысы жанындағы жиналыста қаралады. Жиналыстың қорытындысы бойынша хаттама толтырылады, оған шахтаның техникалық басшысы, шахтаға қызмет көрсететін жасақ командирінің профилактикалық жұмыстар жөніндегі өкілі және взвод командирі қол қояды, және АЖЖ-ға қосылып тігіледі, ал актілер ЖҚТ учаскесінде АЖЖ барлық әрекеті кезеңі бойы сақталады.

АЖЖ-да шахтаның барлық жұмыс естеп тұрған қазбалары және жерасты қазбаларымен аэродинамикалық байланысы бар жер беті объектілері қамтылады.

Аварияларды жою жоспарымен таныстырылмаған және жоспардың олардың жұмыс орны мен қозғалыс жолдарына қатысты бөлігін білмейтін қызметкерлерді шахтаға түсіруге жол берілмейді.

Бекітілген аварияларды жою жоспары болмаған немесе ӨҚК АҚҚ -мен жоспар толық немесе оның кейбір жайғасымдары келісілмеген кезде, бұзушылықтарды жоюмен байланысты жұмыстардан басқаларын жүргізуге жол берілмейді.

Аварияның бастапқы кезеңінде тау-кен құтқару жұмыстарын орындау үшін әрбір шахтада авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізуге үйретілген шахта персоналының іс-қимылын орналастыруды көздейді.";

13-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"13. ӨҚК АҚҚ авариялық жұмыстарды жүргізу кезін қоспағанда, барлық шахтаға түсетіндерге оқшаулағыш өзін-өзі құтқарғыштар беріледі. Оқшаулағыш өзін-өзі құтқарғыштарсыз шахтаға түсуге, қазбалар бойымен жүруге, жұмыс орындарында болуға жол берілмейді.

Шахтаның әр жер асты жұмысшысына жеке оқшаулағыш өзін-өзі құтқарғыш бектіледі. Шахтадағы оқшаулағыш өзін-өзі құтқарғыштардың саны жерасты жұмыстарымен айналысушы жұмысшылардың тізімдік құрамынан 10 пайыздан артық қамтасыз етіледі.

Алыс орналасқан, авария кезінде ол орындардан қауіпсіз орынға шығу өзін-өзі құтқарғыштың қорғаныс әсері уақытымен қамтамасыз етілмейтін, жұмыс орындары бар шахталарда ауыстырып қосу (жүру жолында біреуден артық емес) пункттері немесе топтық жылжымалы немесе тұрақты өзін-өзі құтқару құралдары орнатылады, олардың тұрған орындары ӨҚК АҚҚ -мен келісіледі.

Ықтимал авария орынан аварияларды жою жоспарымен анықталған қауіпсіз жерге дейінгі, жолда өзін-өзі құтқарғыштың әрекетінің жинақтық уақытының 90 пайыздан артығы кететін, жүру маршруты бойынша аварияларды жою жоспарын ӨҚК АҚК -мен келісудің алдында, 6 айда бір рет өзін-өзі құтқарғыштарды (жұмыс немесе оқу) киген жұмысшылар мен бақылау тұлғалары тобын бақылау өткізу жүргізіледі.

Шамханадағы өзін-өзі құтқарғыштың сыртқы түрі және бүтіндегін ай сайын, ал шахтағы ауыстырып кию пункттеріндегі өзін-өзі құтқарғыштарды – 6 айда бір реттен кем емес ЖҚТ учаскесінің бақылау тұлғалары ӨҚК АҚК-ның өкілдері қатысуымен тексереді.";

38-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"38. Қауіпті өндірістік объектідегі аварияның салдарынан болған инцидентті, аварияны, жазатайым оқиғаны тергеу "Азаматтық қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңмен (бұдан әрі – Заң) белгіленген тәртіппен жүргізіледі.

Әрбір жарақаттанудың жағдайы туралы көзімен көрген адам ауысымдағы учаскені бақылаушы тұлғаға немесе кен диспетчеріне (ауысым бастығына) хабарлайды.

Әрбір оқыс оқиға немесе қатты ауру кезінде кен диспетчері реанимациялық-шокка қарсы топты (әрі қарай – РШТ), ӨҚК АҚК шақыртады.

Оқыс оқиға немесе авария болған жұмыс орыны, егер ол адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндірмесе, тергеу басталғанша өзгеріссіз жағдайда сақталады.";

78-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"78. Тазалау жұмыстары негізгі төбені алғашқы салғанға дейін, негізгі төбені алғашқы салу, сонай-ақ кенжардың каналу учаскесінің техникалық шекарасына жақындап келуі каналу учаскесінің, жерасты қазбаларын жүргізу және бекіту төлқұжатында көзделген іс-шаралар бойынша жүргізіледі.";

88-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"88. Төбені жасанды құлату бойынша жұмыстар шахтаның техникалық басшысы бекіткен қосымша әзірленген іс-шараларға сәйкес жүргізіледі.";

мынадай мазмұндағы 92-1-тармақпен толықтырылсын:

"92-1. Шығарындылар қауіпті және ерекше шығарындылар қауіпті қабаттарда жұмыс жүргізу кезінде тазарту және дайындық кенжарларының алдында көмір массивін алдын ала өңдеуге арналған көмір мен газдың кенеттен шығарылуын болдырмаудың өңірлік тәсілдерін қолдану міндетті болып табылады. Көмір қабаттарының табиғи метанмен тасымалдану деңгейі жоғары көмір кен орындарын игеру осы Қағидаларға 4 қосымшада көрсетілген белгіленген нормативтерге дейін алдын ала газсыздандыру жөніндегі іс-шаралармен жүргізіледі.";

мынадай мазмұндағы 96-1-тармақпен толықтырылсын:

"96-1. Тазарту және дайындық жұмыстарын жүргізу тау-кен қазбаларын газдинамикалық құбылыстардың әсерінен қауіпсіз күйге келтіргеннен кейін басталуы тиіс.";

112-тармақтың үшінші абзац келесі редакцияда жазылсын:

"Жер бетіне шығымы бар, жойылған қазбалардың ауыздарын жылына бір реттен кем емес ӨҚК АҚК өкілдерінің қатысуымен шахтаның техникалық басшысы тағайындаған комиссия қарайды. Қазбаларды жою жобасының орындалуы тексеру нәтижелері актілермен ресімделеді.";

122-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"122. Уақытша тоқтатылған кеналу учаскелері және тұйық қазбалар тұрақты түрде желдетіледі. Ондай қазбаларды оқшаулауға ӨҚК АҚК келісімі бойынша рұқсат етіледі. Оқшаулау алдында қазбалардан барлық электр жабдықтары және кабельдер шығарылады, ал құбырлар мен рельстер далбаны тұрғызатын жерде ажыратылады және далбадан екі жаққа 2 метр жерде алынып тасталады. Газ бойынша III санатқа жататын және одан жоғары шахталарда қазбаларды оқшаулау жарылысқа төзімді көпірлермен жүргізіледі. Көмір мен газдың кенеттен шығарымдыларымен күресуге арналған ұңғымалардан басқа, газ шахталардың барық тұйық көтеріліс ұңғымалары оқшауланады.

Кеналу учаскелері (алабтары) де оқшауланады.

Қазымдалған кеналу учаскелері (алабтары) және уақытша тоқтатылған немесе пайданылмайтын қазбаларды оқшаулау төлқұжатқа сәйкес жүзеге асырылады.

Далбаларды және оқшауланған қазбаларды ашуды техникалық басшысы бекіткен іс-шаралар бойынша ӨҚК АҚК жүргізеді.

Оқшауланған қазбалар туралы өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы өкілетті органның аймақтық бөлімшесіне хабарланады.";

128-1 тармақты мынадай мазмұнмен толықтырылсын:

"128-1. Қазба учаскесіне таза ауа ағынының түсуі және одан шығатын ағынның ағуы әртүрлі қазбалар бойынша жүзеге асырылады.";

130-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"130. Таспалы конвейерлермен жабдықталған басты тасмалдау қазбаларын желдету – оқшауланған. Оқшауланған желдету болмаған жағдайда бұл қазбалармен тек қана ауаның шығас ағысы өтуі мүмкін.

Негізгі көлік қазбаларына қазба учаскесі, тұйық қазба және ұңғыма маңындағы аула немесе көлбеу оқпандар кезінде жер беті арасында көмірді (тау массасын) тасымалдауға арналған қазбалар жатады.";

139-тармақтың екінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

"139. Өзінің бұрыстығына немесе электр энергиясынын берудің тоқтатылуымен желдеткіш қондырғысын кенеттен тоқтап қалуы туралы жедел кен диспетчеріне хабарланады, ол шахтаның техникалық басшысына, шахтаның ЖҚТ учаскесі бастығына, шахтаға қызмет көрсететін ӨҚК АҚК бөлімшесі, және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органның аймақтық бөлімшесіне хабарланады.";

150-тармақ мынадай мазмұндағы жетінші абзацпен толықтырылсын:

"Авариялық газдануды тексеруді өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы аумақтық уәкілетті орган өкілінің қатысуымен комиссия жүргізеді. Газдануды тергеу кезінде әзірленген іс шараларды орындау міндетті.";

177,178 және 179-тармақтары мынадай редакцияда жазылсын:

"177. Көмір шаңының жарылыстарынан сақтандыру бойынша шаралар ЖҚТ учаскесінің бастығы тоқсан сайын әзірлейтін және шахтаның техникалық жетекшісі бекітетін графиктер бойынша жүргізіледі. Графиктер шахтаға қызмет көрсететін ӨҚК АҚК-пен келісіледі.

Кен қазбаларында шаң жарылыстарының алдын алу бойынша шаралар өткізудің жиілігі таулы қазбалардың шаңжарылысқауіпсіздігін бақылау нәтижелері, қолданылатын шаралардың тиімділігін талдау негізінде шаңның шөгу екпінділігіне қарай және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органмен келісіле отырып ұйыммен әзірленген және бекітілген Нұсқаулыққа сәйкес белгіленеді.

Егер графиктермен қарастырылған шаралар бір ауысым ішінде таулы қазбалардың жарылысынан қорғануды сенімді қамтамасыз етпесе, онда шаңның шөгу екпінділігін төмендету шаралары қабылданады, ауаны шаңсыздандрудың тиімді тәсілдері немесе ылғандандыру-байланыстыру құрамдары қолданылады.

Жарылыстанқорғаудың сенімділігін қамтамасыз ететін қосымша шаралар қабылданбаған жағдай жұмыстарды жүргізуге болмайды.

178. Кен қазбаларының шаңжарылыс қауіпсіздігін тексеруді учаскенің бақылаушы тұлғалары – ауысым сайын, ЖҚТ учаскесінің бақылаушы тұлғалары – тәулігіне бір реттен кем емес жиілікте жүргізіледі. ЖҚТ учаскесі шаң режимінің жағдайының нәтижелері өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органмен келісіле отырып ұйыммен әзірленген және бекітілген Нұсқаулыққа сәйкес шаң режимін бақылау журналына енгізіледі. Тоқсан сайын бір реттен сирек емес жиілікте шаңжарылыс қауіпсіздігін тексеруді АҚК бөлімшелері жүргізіледі. ӨҚК АҚК бөлімшелері әр тоқсанда бір реттен емес емес шаңжарылысқорғауды тексеріп отырады.

Шаңжарылысқорғауды тексеру құралдармен немесе ӨҚК АҚК бөлімшелеріндегі зертханалық талдау көмегі арқылы іске асырылады.

Қазбалардың шаңжарылысқауіпті жағдайы анықталған кезде бұл туралы ӨҚК АҚК командирі шахтаға хабарлайды.

Қазбалардағы жағдай осы Қағидаларға, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органмен келісіле отырып ұйыммен әзірленген және бекітілген Нұсқаулыққа сәйкес келмесе, қазбалардағы жұмыс тоқтатылады және шаң режиміндегі бұзушылықтарды жою бойынша жедел түрде шаралар қабылданады.

179. Әрбір шахтада кемінде 3 жылда бір рет, ал III санаттағы және одан жоғары шахталарда – кемінде 2 жылда бір рет жер қойнауын пайдаланушылар ұйымдарына

және жекелеген көмір өндіруші кәсіпорындарға әкімшілік тәуелді емес ұйым желдету жүйесін жақсарту жөніндегі іс-шараларды бере отырып, желдету жүйесіндегі тексеріс міндетті түрде орындалады.

Шахталарды, қазу алаңдарын, горизонттарды, блоктарды, панельдерді салу (реконструкциялау және жою) жобаларындағы желдету бөлімі және қолданыстағы және пайдалануға берілетін технологиялық объектілерді желдету таңдалған желдету схемасының тұрақтылығы бөлігінде жоғарыда аталған мамандандырылған ұйыммен келісіледі.";

181-тармақтың сегізінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

"Қазбалар бойынша ауа құрамын тексеруді ӨҚК АҚК мен ЖҚТ учаскесінің қызметкерлері жүргізеді.";

607-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"607. Жекелеген жағдайларда, ӨҚК АҚК -мен келісім бойынша, жерасты өртін сөндіруге арналған судың өрттік қоры ретінде деңгейжиектердің сутөкпе қондырғыларының сужығыларын пайдалануға болады. Егер жобамен сутөкпе қондырғыларының сорғыларын өрттік-су шашу желісіне су беру үшін пайдалану көзделген болса, онда олардың гидравликалық сипаттамалары осы желілердің параметрлеріне сәйкес келуі қажет.";

612-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"612. Өрттік-су шашу құбырының кейбір учаскелерін ұзақтығы бір ауысым уақыт жөндеу жұмыстарын орындау үшін сөндіру шахтаның техникалық басшысының жазбаша рұқсатымен жүргізіледі. Ұзақтығы бір ауысымнан артық жөндеу жұмыстары ӨҚК АҚК -нің келісімі бойынша шахтаның техникалық басшысының жазбаша рұқсатымен және аварияларды жою жоспарының іс-шараларына түзету енгізумен жүргізіледі. Әрбір сөндіру туралы кен диспетчері хабардар етіледі.";

620-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"620. Үш жылда бір рет шахта ӨҚК АҚК қатысуымен өрттік-су шашу құбырларының және өрт сөндіруге су беру үшін жобамен көзделген құбырларының төзімділігіне және бітеулігіне гидравликалық сынау жүргізеді. Сынау қысымының шамасы жұмыс қысымының 1,25 шамасында қамтамасыз етіледі. Құбыр арасындағы бөліктер жарылмаса және олардан су ақпаса құбыр сынақатн өтті деп есептеледі. Кемістіктер байқалған жағдайда, оларды жою керек және сынақ қайта жүргізіледі.

Шахты суларының жоғары агрессиялығы және минералдылығы кезінде осы тексерулердің мерзімдерін қызмет көрсететін ӨҚК АҚК бөлімшесінің командирінің келісімі бойынша шахтаның техникалық басшысы белгілейді.";

632-тармақ екінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

"Егер АЖЖ адамдарды шахтадан шығару және ӨҚК АҚК бөлімшелерін шахтаға скиптер (қауға) арқылы түсіру қарастырылған жағдайда, қоймада немесе өндірістік алаңының басқа жерінде скиптерді (қауға) жабдықтау үшін алдын – ала дайындаған

және қолданып көрген бөлшектер жинағында (сөрелер, сатылар, сақтандыру белдіктері) сақталады.";

634-тармақ бірінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

"Аварияларды жою жоспарын әрбір келісу алдында, жоғары тұрған ұйым өкілінің төрағалығымен шахтаның өртке қарсы қорғаныс жағдайы тексеріледі. Тексерулер ӨҚК АҚК өкілінің қатысуымен жүргізіледі.";

мынадай мазмұндағы 644-1-тармақпен толықтырылсын:

"644-1. Кейінгі қазу учаскесін дайындау кезінде қазу учаскесі бекітілген паспортқа сәйкес оқшауланғаннан кейін жүргізіледі.";

645 және 646-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"645. Өздігінен жануға икемді көмір қабатын өндеу шахталарда үздіксіз автоматтық түрде (арнайы аппаратура көмегімен) көмірдің өздігінен қызуының (жануының) алғашқы белгілерін бақылау ұйымдастырылады. Лайықты аппаратура болмаған жағдайда бақылау ЖҚТ учаскесінің күштерімен ауық-ауық көміртегі, сутегі және басқа өртке бейімді индикаторлық газдардың, ауаның сынамасын алу, сондай-ақ ауа температурасын өлшеу арқылы іске асырылады. Сынаманы талдау қолданбалы газсараптағыш пайдалану арқылы жедел-әдіспен, сондай-ақ және ӨҚК АҚК зертханаларында жүргізіледі. Жедел-әдіс бойынша бақылаудың нәтижелері ЖҚТ учаскесінің бақылаушы тұлғаларының жүктелім-жолдамасына жазылады, ал зертханада - осы Қағидаларға 30-қосымшаға сәйкес нысан бойынша Өртті учаскелерді бақылау және оқшаулау далдасының жағдайын тексеру журналына жазылады.

Бақылауға тиісті орындарда көміртек, сутек оксидтары фоны анықталады және оның өзгеруі бақылауға алынады.

Өздігінен жанудың (өздігінен қызудың) алғашқы кезеңінде жедел-әдіспен және сынама алумен бақылаудың мерзімі мен орнын ӨҚК АҚК келісімі бойынша шахтаның техникалық басшысы белгілейді.

646. Өрт орын алған учаскелерде газ температурасы мен құрамын, оқшалау далда жағдайын бақылауды шахтаның ЖҚТ учаскесі және ӨҚК АҚК қызметкерлері жүргізеді. Газ саралау және далда қарау қорытындылары осы Қағидаларға 30-қосымшаға сәйкес нысан бойынша Өртке қарсы учаскелерін қадағалау және оқшалау далда жағдайын тексеру журналына жазылады.

Орын алған өрт пен арасындағы оқшалау далдалаын қадағалау тәулік бойы жүргізіледі, ал ерекше жағдайда, мысалы: жерастылық қарқынды өрт кезінде, далданың жарамсыз жағдайында немесе атмосфералық құрамның күрт өзгеруі кезінде – далданы бақылауды ӨҚК АҚК келісімімен шахтаның техникалық басшысы белгілейді.

Пайдаланып болған кеңістіктерді әрекеттегі өздігінен жануға икемді көмір тақталарындағы қазбалардан оқшалау далдаларын учаскелерді бақылау үшін бекітілген тұлғалар айына кеміне бір рет тексереді. Қажет болған жағдайда жөндеу жұмыстары жүргізіледі.

ЖҚТ учаскесінің бақылаушы тұлғаларының оқшаулау имараттарын ай сайынғы тексеру нәтижелері, сондай-ақ анықталған бұзушылықтарды жою бойынша жүргізілген жұмыстардың тізімі осы Қағидаларға 30-қосымшаға сәйкес нысан бойынша Өртке қарсы учаскелерді бақылау және оқшаулау далдасының жағдайын тексеру журналына жазылады.

Өрт болған учаске ауасының құрамын ӨҚК АҚҚ қызметкерлері тексереді, тексеру уақыты мен орнын және тексеру санын ӨҚК АҚҚ келісімімен шахтаның техникалық басшысы бекітеді.";

655 және 656-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"655. Өрт белгілері байқалған кезде АЖЖ қолданысқа енгізіледі.

Аварияны жою шахтаның техникалық басшысы ӨҚК АҚҚ командирімен бірге әзірлеген жедел жоспар бойынша жүргізіледі.

Қажет болған жағдайда өртті жоюға өнеркәсіптік қауіпсіздік саласында жұмыс жүргізу құқығына аттестаттаудан өткен ұйымның тиісті саласының мамандар тобын өртті жоюдың аса тиімді және қауіпсіз тәсілдері бойынша ұсыныстар әзірлеу үшін тартуға болады.

Эндогендік өрттерді сөндіру шахталарда эндогендік өрттерден сақтандыру және сөндіру бойынша талаптарына сәйкес іске асырылады.

Өртті жедел жоспарға сәйкес жою мүмкін болмаған және ол ұзақ мерзімге созылған жағдайда шахтаның техникалық басшысы ӨҚК АҚҚ -нің командирімен бірлесе отырып, өнеркәсіптік қауіпсіздік саласында жұмыс жүргізу құқығына аттестаттаудан өткен ұйымды тарта отырып өртті жоюдың және сөндірудің арнайы жобасын әзірлейді.

656. Өрт пайда болған мезеттен бастап сөнгенге дейін шахта ауасының құрамын, ауа мөлшерін, тексеру және тау-кен құтқару жұмыстары жүргізіліп жатқан жердің температурасын бақылау жүргізіледі.

Өрт сөндіру кезінде метанның қауіпті шоғырлануы болған кезде, оның жарылыс қауіпті деңгейде жиналуының алдын алу бойынша шаралар қабылданады.

Егер қабылданған шаралардан кейін метан мөлшерінің өсуі жалғасса және 2 пайызға жетсе, барлық адамдар, соның ішінде тау-кен құтқарушылары қауіпті аймақтан шығарылады, және жұмыстың қауіпсіздігін қамтамасыз ететін өрт сөндіру әдісі қолданылады.

Өртті сөндіру кезінде кен қазбаларында ауа құрамын тексерудің және температураны өлшеу орындары мен кезектілігін аварияны жою жұмыстарына жауапты басшы ӨҚК АҚҚ авариялық-құтқару жұмыстарының басшысымен келісімі бойынша белгілейді. Ауа құрамын тексерулердің нәтижелері өрт жойылғанға дейін сақталады..";

658-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"658. Шахтаның техникалық басшысы әрбір оқшауланған өртке оқшауланған қазбалардың көлемін азайтатын, өртті сөндіруді жылдамдатын, көмір қорларын іске

қосу шараларын қарастыратын, ӨҚК АҚҚ -мен келісілген, өрт сөндіру төлқұжатын жасайды.";

660-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"660. Сөндірілген және есептен шығарылған өрттерді барлау және учаскені ашу жоспарын шахтаның техникалық жетекшісі ӨҚК АҚҚ командирімен бірлесе отырып жасайды.

Жоспарда:

- 1) учаскені ашу алында оны зерттеу тәртібі;
- 2) ашу кезіндегі сақтық шаралары;
- 3) учаскені ашу тәсілі;
- 4) учаскені желдету режимі;
- 5) ӨҚК АҚҚ бөлімшелерінің қозғалу бағдарлары;

б) ауа құрамын тексеру және температураны өлшеу орындары, оқшауланған учаскедегі газдарды зертханалық талдау деректері (учаскені ашқанға дейін күнтізбелік үш күннен ерте емес сынамалар алу);

7) шұғыл оқшаулау үшін материалдардың қажетті көлемі бар шлюздік орамдардың орналасқан жері.

Учаскені ашу, барлау және алғашқы желдетулерді ӨҚК АҚҚ қызметкерлері жүргізеді.";

684-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"684. Егер кенжардарда, судың жарылуы қауіпі бар аймаққа жақындағанда, судың мүмкін жарылу белгілері (кенжардың терлеуі, тамшылаудың күшеюі) байқалса, звеношы (бригадир) немесе учаскедегі бақылаушы тұлға бұл кенжардан және басқа барлық қазбалардан, су астында қалу қауіпінде тұрған адамдарды шығарады және аталған белгілердің пайда болуы туралы учаске бастығына және тау-кен диспетчеріне баяндайды, ол шахтаның техникалық жетекшісіне және ӨҚК АҚҚ бөлімшесіне хабарлайды.";

685-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"685. Су басқан қазбалардан суды тартып шығару, шахтаның техникалық жетекшісі бекіткен төлқұжат бойынша жүргізіледі. Суды тартып шығару кезінде ерекше көңіл су беті айнасынан жоғары тұрған ауа құрамын тексеруге, адамдар және электрлі жабдықтар орналасқан жерлерде, газдың жарылуының болдырмауының алдын алу бойынша шараларға бөлінеді.

Ауа құрамын CO, CO₂, CH₄, H₂S және O₂ тексеруді ӨҚК АҚҚ қызметкерлері жүргізеді.

Өңделетін учаскені барлау, оқшаулайтын бөгендерді ашумен бірге, шахтаның техникалық жетекшісімен бекітілген және ӨҚК АҚҚ -мен келісілген төлқұжат бойынша жүргізіледі.";

689-тармақ төртінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

"689. Өңделетін учаскені барлау, оқшаулайтын бөгендерді ашумен бірге, шахтаның техникалық жетекшісімен бекітілген және ӨҚК АҚК -мен келісілген төлқұжат бойынша жүргізіледі.";

692-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"692. Тазалау қазбасында немесе оған жақын жатқан қазбаларда саз жарылып кету мүмкін болу белгілері пайда болғанда (су тамшылау, тау кен қысымының аса күшеюі, оқшаулау бөгендердің деформациялануы, барлау кезінде бөгендердің артында саздың байқалуы) сондай-ақ әрекеттегі кенжарға саздың тікелей өтуі болған жағдайда звеношы (бригадир), бақылаушы тұлға немесе шахтаның маманы бұл кенжардан барлық адамдарды дереу шығарады және бұл туралы учаске жетекшісіне және кен диспечеріне баяндайды, диспечер шахтаның техникалық жетекшісіне және ӨҚК АҚК хабарлайды.";

көрсетілген Қағидаларға 30-қосымша осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын.

2. Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің Өнеркәсіптік қауіпсіздік комитеті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің ресми интернет-ресурсында жариялануын;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігі Заң департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шараларды орындау туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуына бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасының
Төтенше жағдайлар министрінің
міндетін атқарушы*

М. Пшембаев

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы
Ұлттық экономика
министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрлігі

Қазақстан Республикасының
Төтенше жағдайлар министрінің

міндетін атқарушы 2023

жылғы 13 маусымдағы

№ 318 Бұйрықтың

қосымшасы

Көмір шахталарының қауіпті

өндірістік объектілері үшін

өнеркәсіптік қауіпсіздікті

қамтамасыз ету қағидаларына

30–қосымша

Үлгі

Өртті учаскелерді бақылау және оқшаулау далдасының жағдайын тексеру журналы

Шахта _____

Ұйым _____

Басталды " _____ " _____ 20 _____ жылы

Аяқталды " _____ " _____ 20 _____ жылы

Журналды жүргізуге түсініктемелер

Журналда оқшаулау далдаларды, "көйлектерді", көмір тақталарын жерасты және ашық әдістерімен өңдеу кезінде пайда болған үстіңгі ойық опырылыстарды және тіліктерден ойықтары толтырудың жағдайын, өздігінен жануға икемді көмір тақталарындағы және өрт болған учаскелердегі температура және газдар құрамын қараудың нәтижелері тіркеледі.

Жанып жатқан өрт учаскелеріндегі газдардың құрамы мен температурасын, оқшаулау далдаларының жағдайын бақылауды шахтаның желдету және қауіпсіздік техникасының (бұдан әрі – ЖҚТ) учаскесі және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы кәсіби авариялық-құтқару (бұдан әрі – ӨҚК АҚК) қызметкерлері жүргізеді. Газдарды талдау және далдаларды қарау нәтижелері журналға енгізіледі.

Өрттен учаскелерді оқшаулайтын далдаларды қарау тәулік сайын жүргізіледі, ал ерекше жағдайларда, мысалы, жерасты өртінің белсенділігі кезінде, далдаларды бұзылуы кезінде немесе далда артындағы атмосфера құрамының кенеттен өзгеруі кезінде ӨҚК АҚК келісімі бойынша шахтаның техникалық басшысы белгілейді.

Өңделген кеңістікті қолданыстағы қазбалардан оқшаулайтын, өздігінен жануға икемді көмір тақталарында далдаларды қарау айына бір реттен аз болмайтын жиілікте, ал беті ойықтарын толтыру және топырақ құнарлығын қалпына келтіру – тоқсанда бір рет жүргізіледі.

Жанып жатқан өрт учаскесінде ауа құрамын тексеруді ӨҚК АҚК қызметкерлері жүргізеді, тексерулердің орны мен уақытын, сондай-ақ олардың санын ӨҚК АҚК келісімі бойынша шахтаның техникалық басшысы белгілейді.

1-бөлім. Далдаларды қарау

Күні	Далдалардың жағдайы						Ауаның құрамы						
	Далданың нөмірі	Далданың орналасқан жері	Далданың жағдайы	Қандай жөндеу жүргізу керек	Далданың сыртынан судың ағып келуі	Далданың сыртындағы ауаның температурасы	CO ₂	O ₂	CO	H ₂	CH ₄	C ₂ H ₂ , C ₂ H ₄	Ескерту
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

2-бөлім. Далдаларды тіркеу

Р/с №	Далданың нөмірі	Далданың орналасқан жері	Далданың материалы	Далданың өлшемі, шаршы метр	Үңгілер өлшемі	Тұрғызу күні	Ескертулер
1	2	3	4	5	6	7	8